

وحید شقاقی شهری در خصوص ناکامی در تحقق اهداف چشم‌انداز ۲۰ساله در سال پایانی آن:

توهم و سوءمحاسبه، ایران را از مدار توسعه خارج کرده

رامتین مونیق

یکی از مشکلاتی که در حوزه برنامه‌ریزی سیاستگذاران در همه زمینه‌ها به‌ویژه اقتصادی به چشم می‌خورد، فاصله معنادار میان اهداف و تحقق آنهاست. این مشکل در دهه‌های اخیر بیشتر به چشم می‌خورد به طوری که اهداف اکثر برنامه‌ها محقق نشده‌ها شده‌اند.

با شروع سال ۱۴۰۴ نرسیدن به اهداف سند چشم‌انداز ۲۰ساله بیش از پیش رخ‌نمود و پیرامون این ناکامی سخنان بسیاری مطرح شد. علی ربیعی، وزیر سابق کار، در صفحه شخصی خود در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «سال ۱۴۰۴ رسید، به هیچ کدام از اهداف اقتصادی سند چشم‌انداز نرسیدیم حتی در برخی شاخص‌ها عقب‌گردنیز داشته‌ایم. این وضعیت در آموزش و فرهنگ نیز کامیاش جاری است. عدم توجه به الزامات اجرایی سیاست‌ها به خصوص در حل مسائل بین‌المللی، آنها را ص‌فایه آرزوهای بیانی تبدیل می‌کند. امسال، سال سرمایه‌گذاری برای تولید نام گرفته؛ که به نظر می‌رسد بدون توجه به الزامات آن، سرنوشتی همانند سند چشم‌انداز بیست‌ساله پیدا می‌کند.» همچنین دیروز محمدقادر نوبخت، رئیس اسبق سازمان برنامه و بودجه، با تاکید بر این که کشور اول منطقه شدن یک ضرورت برای جمهوری اسلامی ایران است، گفت: به اهداف چشم‌انداز سال ۱۴۰۴ دست‌نیافتیم.

اما چشم‌انداز ۱۴۰۴ تنها سندی نیست که به اهداف خود نرسیده‌است، برنامه‌های ۵ساله توسعه‌نیز باچنین ناکامی‌هایی مواجه‌هستند. در همین راستادر این گزارش به برخی جوانب محقق نشدن اهداف اسناد توسعه‌ای پرداخته شده‌است.

حسرت توسعه‌رقبای منطقه‌ای رami خوریم

یک اقتصاددان در گفت‌وگو با «توسعه ایرانی»، درباره سند چشم‌انداز ۲۰ساله یادآوری کرد: سال ۸۴ وقتی رهبری چشم‌انداز ۲۰ساله کشور را ابلاغ کرد، دند، من دانشجوی دکتری اقتصاد بودم. آرم‌ان و امید بزرگی در خود من زنده شده و برایم بسیار لذت‌بخش بود که قرارست بعداز ۲۰سال دگر گونی‌اکی خوبی در اقتصاد ایران رخ دهد.به گونه‌ای که قدرت‌اکی اقتصادی و علمی فناوری در منطقه باشیم.

وحید شقاقی شهری با اشاره به سال پایانی سند

وحید شقاقی شهری در گفت‌وگو با «توسعه ایرانی» می‌گوید: «توهم، سوءمحاسبه و بی‌خردی به عنوان عوامل وخیم تر شدن اوضاع و موانع توسعه، در کشور بیداد می‌کنند و اگر دیر پنج‌بیم اوضاع هر روز بدتر و بدتر خواهد شد و به قول نیچه بر هوت هر روز بزرگ و بزرگ‌تر می‌شود و بدیه حال آنهاست که بر هوت رانمی‌بینند و نمی‌فهمند. مصداق این جمله واقعیت کنونی ماست

وزارت ش

ز کم‌رودشید، گرانی مواد اولیه و نوسانات ارزی، صنعت چرم و کفش ایران را در آغاز سال ۱۴۰۴ زمین گیر کرده‌است. تعطیلی مغازه‌ها، کاهش صادرات و بلاتکلیفی تولید کنندگان، نشانه‌هایی از بحرانی‌است که فعالان این صنف آن را بی‌سابقه می‌دانند.

به گزارش اکوایران، بازار چرم و کفش ایران در آستانه فروپاشی نرم قرار گرفته که نشانه‌های آن از ابتدای سال ۱۴۰۴ بیش از هر زمان دیگری آشکار شده‌است. تصویری که فعالان این صنف از آن حال حاضر می‌دهند، مغازه‌های بسته، کارگاه‌های نیمه‌تعطیل، اجاره‌های نجومی، تقاضای در حال احتضار و تولیدی‌هایی که در تأمین مواد اولیه مستاصل مانده‌اند، تنها بخشی از تصویری است. هم‌زمان با این شرایط سیاست‌گذاران اقتصادی به‌ویژه در حوزه نرخ ارز، مالیات، واردات مواد اولیه و بیمه، پیوسته به تولید کنندگان فشار وارد کردند. بویژه نوسانات شدید نرخ ارز که قدرت برنامه‌ریزی را از همه فعالان اقتصادی از جمله فعالان حوزه چرم و کفش گرفته‌است. در واقع اعتماد به آینده را در بازار تضعیف کرده‌است. در چنین شرایطی، وجود سامانه‌های متعدد اداری به جای تسهیل، فرآیندها را پیچیده‌تر کرده‌اند، عمل‌آتمانی کهنه‌در مسیر فعالیت‌های صنفی شدند.

به همین دلیل امروز چرم طبیعی نیز به کالایی لوکس بدل شده که نه فقط برای مصرف‌کننده که حتی برای تولیدکننده نیز دست‌یافتنی شده‌است. از سوی دیگر بر کودکان برنامه‌های داخلی، همراه با افول صادرات به بازارهایی همچون روسیه، حلقه‌های وابسته به این صنعت، راتحت فشار مضاعف قرار داده‌است. در حالی که صنعت چرم و کفش ایران، با وجود بومی بودن و ظرفیت بالای اشتغال‌زایی، در حال حاضر بیش از هر چیز به ثبات نیاز دارد؛ ثباتی که بدون کاهش تنش‌های سیاسی، بهبود روابط بین‌المللی و اصلاح سیاست‌های داخلی، دور از دسترس خواهد ماند. آنچه امروز در سکوت

گفت و گو

یک تحلیلگر اقتصاد مسکن معتقد است: در حالی که نیاز کشور مان به سالانه یک میلیون واحد مسکونی است، امارد عمل سالی ۳۰۰ هزار واحد آماده می‌شود که به سرعت این کمبود عرضه بر قیمت‌ها تأثیر می‌گذارد.

مهران رمضان خانی در گفت‌وگو با خبر آنلاین درباره عوامل مؤثر بر تورم اجاره بها توضیح داد: به طور کلی می‌دانیم این بخش وضع نامناسبی در کشور دارد. ما دچار یک شکاف بزرگ به‌ویژه در تأمین مسکن استیجاری برای اقشار میانی و فرودست هستیم و همین امر موجب شده تا تأمین هزینه‌های مسکن به یک چالش دائمی برای خانواده‌های کشور تبدیل شود. برای داشتن تصویری از نرخ اجاره بها، بهتر است عوامل مؤثر بر این شاخص را بررسی کنیم.

اوا افزود: یکی از عوامل مؤثر، عرضه و تقاضاست. می‌دانیم که در این بخش با کمبود عرضه مواجه هستیم و در حالی که نیاز کشور مان به سالانه یک میلیون واحد مسکونی است، امارد عمل سالی ۳۰۰ هزار واحد آماده می‌شود که به سرعت این کمبود عرضه بر قیمت‌ها تأثیر می‌گذارد. مورد دیگر، نرخ تورم عمومی است.

این کارشناس نبود قوانین و سازو کار حمایتی از مستاجران را یکی دیگر از عواملی دانست که زمینه افزایش نرخ اجاره بها را فراهم آورده‌است و بیان کرد: اینکه می‌بینیم در سال‌های گذشته تورم بخش مسکن از تورم عمومی نیز بیشتر بوده، به دلیل نبود همین سازو کار حمایتی است که دست

اکنون افرادی که کشور را وارد تحریم کردند و گفتند تحریم‌ها کاغذپاره‌است، پاسخگو نیستند و اتفاقاً طلبکار هم شده‌اند! بخشی از این افراد در دولت رئیسی هم حضور داشتند؛ یعنی همان افرادی که در دولت نهم و دهم بودند در دولت سیزدهم هم حضور پیدا کردند و همگان شاهد بودند که چقدر زبانشان دراز بود و به جای شرم‌ندگی، طلبکار هم شده بودند

ا

امسال بیشترین میزان ناترازی را در ۳۰ سال گذشته خواهیم داشت یعنی انحراف، سوءمحاسبه و برداشت غلط به این اندازه‌است!

او تصریح کرد: اگر دیر پنج‌بیم اوضاع هر روز بدتر و بدتر خواهد شد و به قول نیچه به‌هوت هر روز بزرگ و بزرگ‌تر می‌شود و بدیه حال آنهاست که بر هوت را نمی‌بینند و نمی‌فهمند. مصداق این جمله واقعیت کنونی ماست. از یک سو کشور با ناترازی‌های بزرگی مواجه شده و از سوی دیگر، تحریم‌ها همچنان ادامه دارد.

این اقتصاددان با اشاره به توهم، سوءمحاسبه و بی‌خردی به عنوان عوامل وخیم تر شدن اوضاع و موانع توسعه، اظهار کرد: مگر اینکه خداوند عنایتی کند تا بتوانیم عقلانیت را به مسیر اداره کشور و افراد خر دمن‌دو عقلانی راه‌بمدیریت‌هابر گز دانیم؛ تحریم‌ها را بر طرف کنیم، مسیر و فرمان اقتصاد را تغییر دهیم و اقتصاد را به بخش خصوصی متکی کنیم، رقابت‌پذیری اقتصاد ملی تقویت شود، محیط کسب و کار را بهبود بخشیم و نهادهای اخ‌ص نهاد بانکی را به گونه‌ای اصلاح کنیم که در خدمت تولید باشد.

به اعتقاد، او موارد یادشده کارهای بزرگی است که باید انجام شود در غیر این‌صورت فاصله و شکاف ما با رقبای منطقه‌ای بیشتر خواهد شد.

دی‌نفعان اجازه تغییر ساختار ها رانمی‌دهند!

شقاقی شهری درباره محقق نشدن اهداف دیگر برنامه‌ها نیز گفت: انحراف از برنامه هفتم توسعه که سال اول آن تمام‌ش‌داز همان ابتدا شنید بوده و دیر پنج‌بیم کل اهداف برنامه‌ها خواهد شد!

توسعه‌نیز مانند ممانع مالی و اصلاحات ساختاری هستیم مضاف بر اینکه گردش و تفکر به اقتصاد باید تغییر کند، باید انحصار زدایی در اقتصاد ملی شکل بگیرد و تکلیف این شه‌دولتی‌ها را مشخص کنیم.

این کارشناس مسائل اقتصادی تأکید کرد که این مسیر از بحث‌های کلیدی و مهم می‌گذرد اما متأسفانه دی‌نفعان بزرگ و گاه دی‌نفعان خردی وجود دارند که اجازه تغییرات ساختاری رانمی‌دهند چون منافع کلانی در این ساختارها وجود دارد و رانت‌های بزرگی هم پشت‌صحنه‌است. حتی دیدیم یکی از وزرای را که می‌خواست اندکی این رقابت‌پذیری را تقویت کرده، انحصار دایی‌ها را آغاز و رانت‌ها را کم کند، سریع حذف کردند.

شقاقی شهری در پایان خاطر نشان کرد: مسئله خیلی عمیق‌تر و فراتر از بحث‌های ساده‌انگارانه‌است و دی‌نفعان بزرگی پشت‌صحنه هستند که هزاران هزار میلیارد تومان گردش مالی ناسالم آنهاست و اجازه اصلاحات ساختاری رانمی‌دهند مگر اینکه واقعاً عقلا و نخبگان کشور به اجماع برسند در تغییر مسیر اقتصاد جدیدت و وارد داشته‌باشند.

ناترازی‌ها مانع جدید توسعه در سال‌های اخیر

ا

این مسیر توسعه موانع جدید نیز داشته‌ایم و اوضاع بدتر هم شده به صورتی که باید ناترازی‌های شدید را هم به مسائل گذشته اضافه کرد.

شقاقی شهری ادامه داد: سال گذشته ناترازی برقی و گاز شروع شده و امسال تشدید هم خواهد شد. در ضمن

بحران آب، فرونشست زمین و صندوق‌های بازنشستگی هم در پیش‌است. متأسفانه درگیر توهم و سوءمحاسبه هم شده‌ایم و آفت سوءمحاسباتی که مسئولان داشتند، گریبان کشور را گرفته‌است. دیروز حتی یکی از مسئولان همین دولت اشاره کرد که امسال ناترازی برق نخواهیم داشت در حالی که شواهد نشان می‌دهد

کاهش یافته و بسیاری از برندها که قبلاً به بازارهایی مثل مسکوصارد می‌کردند، امروز فعالیت‌شان محدود شده‌است.

او همچنین با اشاره به مشکلات سامانه‌های متعدد اداری، درباره وضعیت صادرات چرم اظهار کرد: صادرات چرم ایران به‌ویژه به کشورهایی مثل روسیه کاهش یافته و در حال حاضر چند برند محدود به‌صورت فعال در این حوزه باقی مانده‌اند. افزایش قیمت‌ها در بازار داخلی نیز یکی دیگر از عوامل کاهنده صادرات است.

این مقام صنفی در خصوص تأثیر نرخ ارز در این صنف تأکید کرد: ثبات در بازار تنها با کاهش تنش‌های سیاسی، بهبود روابط بین‌المللی و تثبیت نرخ ارز ممکن است. اگر قیمت ارز به یک عدد مشخص برسد و همان جا بماند، هم تولیدکننده هم مصرف‌کننده می‌توانند برنامه‌ریزی کنند. در شرایط نوسانی، هیچ‌کس نه چکی جنس می‌خرد، نه چکی می‌فروشد و عملاً بازار فلج می‌شود.

رمضان خانی تصریح کرد: با افزایش نرخ ارز در ماه‌های گذشته، انتظارات تورمی به شدت افزایش یافته‌است. برای تحولات امسال بازار اجاره بها، افزایش چشمگیر نرخ‌ها قطعی است. این امر به دشوارتر شدن وضعیت اقشار میانی و پایینی، به خصوص مزدبگیران منجر خواهد شد. از جمله انتظار می‌رود روند حاشیه‌بشمینی امسال هم تشدید شود.

او درباره این که کدام‌یک از این عوامل پیشران تورم مسکن هستند، تأکید کرد: کمبود عرضه اثرات بلندمدت و شدیدی‌تری‌انسیبت به عوامل دیگر دارد. در واقع اگر وضعیت عرضه مسکن در کشور دگرگون شود، موارد دیگر با سهولت بیشتری قابل حل‌وفصل هستند.

این تحلیلگر بازار مسکن درباره نقش افزایش نرخ ارز بر بازار مسکن ماه‌های آینده گفت: وقتی دلار گران می‌شود، با افزایش قیمت‌نهادهای ساختمانی و متعاقب آن نرخ مسکن می‌انجامد. اصلاً صاحب‌خانه‌ها در کشور ما چیزی میان یک‌ششم تا یک‌هشتم قیمت مسکن خود را به عنوان اجاره در نظر می‌گیرند. با توجه به افزایش قیمت‌ها در سال جاری احتمالاً فشار مالکان بر مستاجران خود نیز بیشتر می‌شود. تا عبق ماندگی مزبور که ناشی از تضعیف ارزش پول ملی است را جبران کنند.

رمضان خانی پیش‌بینی کرد: تورم اجاره در سال جاری، در کالان ۴۰ تا ۶۰ درصدی خواهد بود که از نرخ تورم عمومی که میان ۳۰ تا ۴۰ درصد گزارش شده، بیشتر است. و از آنجایی که اکثریت مستاجران ایرانی مزدبگیر هستند، افزایش هزینه‌ها به اجاره‌بها، به سرعت نرخ فقر را بالاتر می‌برد.

او با اشاره به وضعیت بازار مسکن و ناتوانی دولت‌ا مداخله در این بازار ادامه داد: متأسفانه در کشور ماهر کسی می‌تواند به ساخت و ساز دست‌بزند و همین کار ابرای سیاستگذاران دشوارتر کرده‌است. من ندیدم در کشور دیگری یک پزشک شروع به ساخت‌وساز ساختمان کند. در اغلب کشورهای جهان این شرکت‌ها و به اصطلاح افراد حقوقی، در کنار دولت به ساخت مسکن دست می‌زنند که همین امکان نظارت و قانون‌گذاری را آسان‌تر می‌کند.

خبر اقتصادی

یادداشت پزشک‌یان برای عارف:

مانع صادرات محصولات کشاورزی نشوید

رئیس‌جمهور در واکنش به یادداشتی از محمدرضا عارف، معاون اول، در مورد تنظیم بازار محصولات کشاورزی تصریح کرد: در صورت کمبود در بازار داخلی به جای جلوگیری از صادرات باید در صورت امکان برنامه واردات را در نظر گرفت. به گزارش تسنیم، مسعود پزشکیان در واکنش به یادداشتی از عارف با موضوع «ملاحظات قانونی ممنوعیت‌های صادراتی ابلاغی معاونت توسعه بازرگانی وزارت جهاد کشاورزی و ضرورت پایداری و تداوم کسب و کار» اعلام کرد: «اصلاً اگر ما پیش‌بینی‌های لازم را نداشته باشیم نباید این مشکل پیش بیاید. در هر حالت اگر موردی اتفاق افتاد به جای جلوگیری از صادرات، در صورت امکان برنامه واردات را در نظر بگیرند.»

■ ■ ■

دبیر شورای عالی مقابله با پولشویی:

FATF داخلی مقدمه‌ای برای تصویب نهایی لوایح «پارمو» و «سی‌ا‌تی» است

هادی خانی، دبیر شورای عالی مقابله با پولشویی، در شرایطی از تصویب مقررات جدید مبارزه با تأمین مالی تروریسم و پولشویی در این شورا خبر داده‌است که توسعه زیرساخت‌های قانونی FATF داخلی مورد تأکید رئیس‌جمهور می‌تواند مقدمه‌ای برای تصویب نهایی لوایح «پارمو» و «سی‌ا‌تی» در مجمع تشخیص مصلحت نظام باشد. به گزارش ایران‌رئیس‌جمهور در دیدار این هفته خود از وزارت دادگستری تأکید کرد: اگر FATF داخلی را اجرا کنیم، بسیاری از مصادیق فساد بدون نیاز به حضور و رصد میدانی، صرفاً با رصد داده‌ها و اطلاعات اصلاح و رفع خواهند شد. به این شکل حتی می‌توانیم دولت رانیز کوچک و چابک کنیم.

■ ■ ■

مدیر عامل شرکت ملی نفت اعلام کرد:

افزایش ۷ درصدی تولید نفت در دولت چهاردهم

مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران از افزایش هفت درصدی تولید نفت در دولت چهاردهم خبر داد. به گزارش ایلتا، حمید پورد به‌تجدید وضعیت مطلوب صادرات نفت در سال ۱۴۰۲ اشاره و اظهار کرد: این شرکت با وجود تحریم‌ها و موانع خارجی، موفق به شکستن رکورد صادرات نفت در برخی مقاطع دولت چهاردهم شده‌است. هر چند به دلیل محرمانه بودن آمار صادرات، رقم دقیق اعلام نشده‌است. اما عملکرد دغدغه‌نافت در این حوزه مورد تأیید و برز نفت و متخصصان قرار گرفته‌است.

■ ■ ■

قیمت مسکن در تهران به متری ۱۱۰ میلیون تومان رسید!

تجارت‌نیز نوشت: «سال گذشته، سالی سرشار از بحران برای بازار مسکن بوده، تورم مسکن با کوچک‌ترین متغیرهای اقتصادی دستخوش تغییر می‌شود. شتاب رشد قیمت‌ها را در این بازار با بالا و پایین می‌کرد. با این حال، در ماه‌های پایانی سال، نرخ تورم رفته رفته کاهش‌ی شد و در آخرین ماه‌ا سال، تورم ماهانه بخش مسکن به عدد دو در صد رسید. تورم اجاره نیز هم‌پای مسکن حرکت کرد و کاهش‌ی شد. به این ترتیب تخمین‌ها از بازار مسکن حاکی از آن است که متوسط قیمت هر متر خانه در تهران در آخرین ماه‌ سال گذشته حدود ۱۱۰ میلیون تومان بوده‌است.»

■ ■ ■

سخنگوی ستاد کالابریک عنوان کرد:

ادامه طرح کالابریک در ۱۴۰۴ به شرط تأمین اعتبار سازمان برنامه

سخنگوی ستاد کالابریک الکترونیکی درباره ادامه طرح کالابریک الکترونیک در سال جاری گفت: این موضوع بستگی به این دارد که از سازمان برنامه و بودجه اعتبار کسب کنیم، اگر اعتباری نباشد در این مرحله باقی می‌ماند. به گزارش تسنیم، مهران دبیری افزود: هر فردی که تا بهمن‌ماه ۱۴۰۳ پارتیه‌بگیر بوده‌است و دهک‌ش ۸ بر بوده‌است مشمول دریافت کالابریک بوده‌است اما اگر بعد از آن فرد در سال جاری دهک‌ش پایین آمده باشد، مشمول نمی‌شود تا نوبت بعدی که طرح کالابریک اجرا شود.

■ ■ ■

رئیس اتحادیه صنف فروشندگان میوه و سبزی:

گوجه‌سبز از ترکیه به ایران قاچاق وارد می‌شود

رئیس اتحادیه صنف فروشندگان میوه و سبزی تهران درباره چرایی قیمت نجومی گوجه سبز در کشور، گفت: گوجه سبز موجود در بازار وارداتی بوده و از ترکیه به شکل غیررسمی وارد ایران می‌شود. به گزارش مهر، اسدالله کارگر ادامه داد: در حال حاضر در بازار میوه‌های خارجی فقط ۴ قفسه کار می‌وز، نارنگیل، آناناس، انبه به شکل رسمی وارد می‌شود و سایر میوه‌های موجود در بازار ایران از جمله لیمو، آووکادو، فیسالیس، درآگون فروت، کیوانو و... غیررسمی وارد می‌شوند.

■ ■ ■

یک مقام صنفی بیان کرد:

فرصت‌سوزی صادرات فرش دستباف ایران با مصوبات داخلی

مدیر عامل اتحادیه سراسری تعاونی‌های تولیدکنندگان فرش دستباف ایران با اشاره به شعار سال ۱۴۰۴ و تأکیدات رهبری در حمایت از تولید، گفت: سال گذشته بهترین فرصت برای رشد صادرات و افزایش بهره‌وری قالیبافان بود که به دلیل محدودیت‌ها انجام نشد. به گزارش تسنیم، عبدالله بهرامی توضیح داد: سال جاری، با رسیدن ارزش هر دلار به حدود ۱۸۰ هزار تومان، فرصت نوسانی برای رشد صادرات و افزایش بهره‌وری قالیبافان فراهم می‌شد، اما به دلیل محدودیت‌های سیاسی و اجرایی، این پتانسیل به سود ندهای تولیدی منتقل نشده‌است. به گفته او، صادرات این هنر در دهه ۷۰ به حدود ۲ میلیارد دلار می‌رسید، اما با گذر زمان به حدود ۵۰ میلیون دلار رسیده که باز تابگر کاهش رقابت‌پذیری و بهره‌برداری ناکافی از فرصت‌های ارزی است.